

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

Sémiotická analýza genderových stereotypů v knižní sérii Harry Potter

Magisterská diplomová práce

Bc. Kateřina ČERNOHORSKÁ

Vedoucí práce: Mgr. Eva CHLUMSKÁ

Olomouc 2017

5 Závěr

Kouzelný svět Harryho Pottera uchvátil několik generací čtenářů a svůj podíl na tom má jistě i do určité míry utopický život, který autorka popisuje. Právě díky lákavému obsahu je však jednoduché nechat se do děje vtáhnout a kromě fantastických, dobrodružných a romantických prvků vstřebávat i ty méně zřetelné, genderovou stereotypizaci nevyjímaje. Je patrné, že se autorka snaží bojovat proti řadě společenských nespravedlností a hovořit tak za ty, jejichž hlasy ještě nebyly dostatečně vyslyšeny, v otázce bourání genderových stereotypů však potterovská sága pokulhává.

Většina hrdinek musí otrocky volit mezi láskou (a rodinným životem) a kariérou, neboť obojí se pro ně zdá být nedostupné. Jedinou výjimku mezi nimi tvoří Nymfadora Tonksová, která ovšem na snahu mít práci i vztah doplácí tím, že nezvládá péči o domácnost, za což se stydí, v zaměstnání navíc nepatří k nejlepším, ale je nešikovná a zranitelná, autorka tak implikuje, že pokud se žena rozhodne pro obojí, nemůže uspět tak jednoduše.

Genderová stereotypizace proplétá stránky *Harryho Pottera* snad ještě citelněji než ústřední zápletka. Ženy jsou ty, které se starají o děti, muži jsou ti, kteří je chrání – a je tomu tak nejen v rodině, ale i ve škole. Například Minerva McGonagallová přejímá roli vychovatelky, zatímco Brumbál roli ochránce. Pokud se ženy vydávají bojovat za své blízké, je to ve většině případů ze dvou důvodů. Buď nezbyl nikdo jiný (respektive žádný muž), kdo by se pozice mohl zhostit (jako například v situaci, kdy McGonagallová začne bránit Bradavice), nebo se v ohrožení ocitnou jejich blízcí, zejména pak děti (jako v případě, kdy Molly Weasleyová zabije Bellatrix Lestrangleovou).

Ženy jsou v *Harry Potterovi* zobrazovány jako citlivější a starostlivější než muži. Jsou to právě ony, které se uchylují k pláči, když prožívají emocionální vypětí a jsou to také ony, jež více zohledňují city svého okolí, než se pustí do určité aktivity. Ať už je žena zaměstnaná, svobodná, vdaná, starší či mladší, spojuje je touha pečovat o své okolí. Mimoto jsou ženy také ovladatelnější. I když se ve většině případů snaží svou dominanci prosazovat, muži je tolerují jen do té doby, dokud doopravdy chtějí, nebo pokud od žen něco potřebují. Jakmile se však ženy postaví do cesty názorům či plánům, které muži změnit nechtějí, jsou to právě ženy, které se musí se stavem věcí smířit a přijmout je, protože muži se ve většině případů ovládat nenechají. Na poli síly excelují téměř vždy výhradně muži. Pokud se mezi ně připlete žena (například Tonksová), je slabší než oni. Ženská síla se skrývá v jiných věcech, zejména v moudrosti a starostlivosti.

Ani v moudrosti však ženy nejsou „na prvním místě“, nejmoudřejší postavou literární série je totiž Albus Brumbál. Tomu zdatně sekunduje profesorka McGonnagallová, která je rovněž odbornicí ve svém oboru, není však na takové úrovni jako Brumbál a nedokáže domýšlet věci jako on, čehož si je vědoma a nijak se nesnaží být lepší. V jejích šlépějích patrně kráčí i Hermiona, další chytrá žena ságy, která ovšem stejně jako McGonnagallová ponižuje své schopnosti před těmi Harryho a dobrovolně se stahuje ze scény, aby měl Harry co největší prostor excelovat.

Muži jsou dominantnější, přesto to jsou právě ženy, u nichž je snaha o dominanci nejčastěji komentována a – byť s nadsázkou – odsuzována. Přestože Harry s Ronem Hermionu často okřikují, nejsou tyto jejich projevy nikdy komentovány negativně, zatímco Hermionina „panovačnost“ je často terčem narážek a vtipů. Hermiona i profesorka McGonnagallová mají několik shodných povahových rysů. Autorka jim oběma předala snahu dostat se na roveň mužům, což však podává jako věc téměř nemožnou a ženám ne zcela přístupnou. Z žen tak vytvořila jisté karikatury stereotypního ženství, snažící se na cestě za dobytím respektu maskovat své „přirozené“ vlastnosti, přičemž jim nedala prostor vykročit ze stínu stereotypů a prezentovat se jako dominantní ženy bez nutnosti potlačovat jakékoliv vlastnosti.

Stereotypnost autorčiny tvorby lze pozorovat i na křestních jménech hrdinů. Mužská jména mnohdy odkazují na charakterové vlastnosti, náležející z genderově stereotypního úhlu pohledu mužům (například bouřlivý, drsný, silný, prudký, krutý, kritický, náročný, a podobně), případně odkazují na významné hrdiny a bojovníky anglosaské či antické historie. Ženská jména mnohdy vychází z pojmenování květin a symbolizují křehkost, něhu, ale i ordinérnost. Jiná ženská jména zase připomínají hrdinky antické historie, proslavené krásou či moudrostí. Minerva McGonnagallová ze stereotypní řady vystupuje, neboť její jméno odkazuje k bohyni Minervě, která byla mimo jiné bohyní války. Byla však zároveň znakem ženskosti a panenství. Hermionino jméno je významné z toho důvodu, že jako jediné pravděpodobně pochází z původně mužského jména boha Herma a odkazuje na moudrost nositelky. Přestože je diskutabilní způsob, jakým jejich racionalitu a sebeovládání Rowlingová prezentuje, jsou Hermiona a McGonnagallová těmito vlastnostmi jedněmi z nejméně stereotypních zkoumaných postav díla. Protože však jejich potenciál být ženami naplno rovnými mužům nebyl využit, nelze hovořit o tom, že by jako postavy byly zcela nestereotypní. Podobně je na tom také analyzovaná postava Tonksové, která na jedné straně silně vybočuje z řady submisivních žen svou nefalšovanou dominancí, na druhé straně však sama sebe stíhá za to, že neovládá kouzla pro domácnost, je tedy patrné, že ani ona si není svou rolí jistá a přemítá, zda by neměla být lepší hospodyňkou.